

Til Stortingets finanskomité

INNSPILL TIL STORTINGETS BEHANDLING AV STATSBUDDSJETTET FOR 2022

Her kommer Naturvernforbundets forslag til styrking av miljøavgiftene, kutt i miljøskadelige subsidier, økt satsing på natur- og klimatiltak samt omprioriteringer på samferdsel.

CO₂-avgift (kap. 5508 og 5543)

CO₂-avgiften skal ifølge klimaplanen økes til 2000 kroner/tonn (i 2020-kroner). Raske utslippskutt gir større effekt i karbonregnskapet enn utslippskutt som utsettes. Naturvernforbundet ber derfor om at CO₂-avgiften økes til 1000 kroner/tonn i 2022 (inkludert kvotepliktig sektor som i dag betaler CO₂-avgift). Vi anslår provenyeffekten til om lag 2,9 mrd. kroner (korrigert for skattefradrag i petroleumssektoren). Økt CO₂-avgift bør kombineres med en tilbakebetalingsordning til lavinntektsgrupper.

Vi vil sterkt understreke at økt CO₂-avgift ikke må resultere i at andre miljørelaterte avgifter reduseres. Vi støtter derfor Solberg-regjeringen i at veibruksavgiften ikke må settes ned. Det er også riktig å opprettholde full CO₂-avgift på biodrivstoff utenom omsetningskravet. Omsetningskravet er den beste måten å styre volumet på, uten subsidiering og med muligheter for å stille strengere miljøkrav.

Merverdiavgift på reparasjoner (kap. 5521 post 70)

For å fremme overgangen til en sirkulær økonomi trengs det virkemidler som gir mer reparasjon og gjenbruk. Et enkelt virkemiddel vil være å fjerne merverdiavgiften på reparasjon og utleie av klær og sko, tur- og sportsutstyr, møbler, verktøy og elektronikk, altså innføre nullsats. Dette bør komme i statsbudsjettet for 2022, og provenyeffekten anslås til minus 0,6 mrd. kroner.

Avgift på elektrisk kraft (kap. 5541) samt Enova (kap. 1428)

I budsjettforslaget reduseres elavgiften med 1,5 øre/kWh. Dette gir et provenytap på om lag 0,8 milliarder kroner. Dette svekker insentivene til energisparing. Redusert avgift er i tillegg et dårlig fordelingsmessig grep, da det gir alle forbrukere redusert avgift og dermed mindre penger til å støtte dem som sliter med høye strømregninger. Vi foreslår følgende:

- Dagens avgiftssatser videreføres.
- Enovas støtteordning for energisparing i husholdningene styrkes med 700 mill. kroner.
- Det innføres særlige tiltak overfor dem som rammes hardest av økte strømpriser, blant annet økt bostøtte og egne ordninger for leietakere.

Flypassasjeravgift (kap. 5561 post 70)

Flytrafikken øker kraftig etter at mange av restriksjonene er opphørt. For å oppnå raske og betydelige kutt i klimagassutslipp kan ikke luftfarten vokse tilbake til det høye nivået den hadde før pandemien. Flypassasjeravgiften er et viktig virkemiddel for å dempe etterspørselen i lavprissegmentet og fungerer også dels som en kompensasjon for særordninger i luftfarten, som taxfree og manglende CO₂- og merverdiavgift i utenlandstrafikken. Det er derfor helt nødvendig at flypassasjeravgiften nå gjeninnføres. Eventuelle ytterligere differensieringer kan på sikt utredes og avklares med ESA.

Avgift på deponi av mineralske masser (NY)

Naturvernforbundet foreslår en ny avgift som kan bidra til å redusere det store avfallsproblemet og de store arealinngrepene fra bergindustrien. Avgiften må utformes slik at den fremmer både alternativ bruk av overskuddsmassene samt driftsformer som gir lite avfall til ytre deponi. Dette vil gi mindre naturinngrep og klimagassutslipp samt en bedre ressursutnyttelse. Vi foreslår en ny miljøavgift på deponi av gruveavfall på i gjennomsnitt 50 kroner/tonn, som vil kunne øke provenyet med om lag 0,5 mrd. kroner på årsbasis. En slik ny avgift må utredes nærmere med tanke på innføring fra 1. juli 2022 gjennom revidert statsbudsjett.

Materialavgift på emballasje (NY)

Naturvernforbundet foreslår en materialavgift på plastemballasje. Denne skal bidra til å redusere bruken av jomfruelig plast og øke etterspørselen etter resirkulert plast. Avgiften skaleres ned ved innblanding av resirkulert materiale i nytt produkt. Nivået på avgift og skalering bør utredes videre, noe som bør gjennomføres raskt, med tanke på implementering fra 1. juli 2022 gjennom revidert statsbudsjett.

Avslutte oljeskattepakka (kap. 5507)

Oljeskattepakka (petroleumsskatteloven § 11) vedtatt av Stortinget i juni i fjor fører til store provenytnap og muliggjør at samfunnsøkonomisk ulønnsomme prosjekt blir realisert fordi de er bedriftsøkonomisk lønnsomme etter skatt. Vi ber derfor om at ordningen avsluttes ett år tidligere enn planen, altså at petroleumsskatteloven § 11 endres slik at fristen for innlevert PUD blir 1. januar 2022.

Naturmangfoldsatsing

Det er skuffende at budsjettforslaget ikke setter av mer midler til nødvendige tiltak for å stanse artstapet og ta vare på naturen. Naturvernforbundet ber derfor om minst 1385 mill. kroner ekstra, utover forslaget fra Solberg-regjeringen:

- Miljødirektoratet, driftsutgifter (kap. 1420 post 01): 50 mill. kr
- Tiltakspakke for Oslofjorden (kap. 1420 postene 22, 66 og 85): 90 mill. kr
- Statlige vannmiljøtiltak (kap. 1420 postene 22 og 70): 50 mill. kr
- Restaurering av natur (kap. 1420 post 38 samt nytt restaureringsfond): 250 mill. kr
- Miljødata (miljøovervåking og naturkartlegging) (kap. 1410 post 21): 145 mill. kr
- Artsdatabanken (kap. 1411): 50 mill. kr
- Prioriterte arter og naturtyper (kap. 1420 postene 21 og 82): 100 mill. kr
- Verneplaner og verneområder (kap. 1420 postene 32–34): 30 mill. kr
- Skogvern (kap. 1420 post 35): 500 mill. kr
- Miljøkompetanse i kommunene (ny støtteordning: Natursats): 100 mill. kr
- Marin forsøpling: 20 mill. kr (oppretholde 2021-beløp)

Vi ber også om 250 mill. kroner ekstra til Klimasats og klimatilpasning på kap. 1420 post 61.

Kutte miljøskadelige subsidier

LMDs budsjettforslag inkluderer subsidier til bygging av skogsveier, hogst i vanskelig terreng samt blant annet planting og gjødsling av skog (kap. 1149 postene 71 og 73 og kap. 1150 post 50). Vi ber om at disse miljøskadelige subsidiene reduseres med til sammen 126 mill. kroner.

På OEDs budsjettforslag er det satt av midler til blant annet studier, analyser og geologisk kartlegging av petroleumsressurser og mineraler på havbunnen (kap. 1810 post 21). Dette er aktiviteter som ikke bidrar til nødvendig grønn omstilling, og bevilgningen bør reduseres med 50 mill. kroner. Videre bør midlene til petroleumsforskning (kap. 1830 post 50) overføres til forskning på grønn omstilling og fornybar energi, noe som tilsvarer 295 mill. kroner.

Vri samferdselsmidlene

De negative konsekvensene på matjord og natur av overdimensjonerte motorveier for høy fart blir stadig mer synlige. Mange veiplaner må derfor nedskaleres. Konkret ber vi om at 1000 mill. kroner flyttes fra store riksveiinvesteringer (kap. 1320) og ytterligere 2400 mill. kroner fra Nye Veier (kap. 1321). Videre må bevilgningen på 50 mill. kroner til planlegging av ny lufthavn ved Mo i Rana (kap. 1315) sløyfes.

De frigjorte midlene brukes til økt satsing på vedlikehold og utbedring av det veinettet vi har, inkludert fylkesveiene. Det er også et behov for å sikre kollektivtransporten ekstra midler som følge av trafikknedgang i kjølvannet av pandemien, for å unngå en negativ spiral som svekker kollektivtransportens konkurransekraft. Det trengs derfor fortsatt en ekstra statlig støtte til både jernbanen (kap. 1352) og annen kollektivtransport (kap. 572). Videre er det viktig å satse mer på sykkel som transportform, blant annet gjennom en ny støtteordning til kommuner og fylkeskommuner. Det er også nødvendig å sikre at målet om å flytte godstransport fra vei til bane innfris, blant annet gjennom forbedringer i og mer vedlikehold av banenettet (kap. 1352).

Internasjonale klimatiltak

Det er bra at det blir noe mer penger til klimafinansiering, etter en betydelig nedgang etter 2013. For at Norge skal oppfylle sin rettmessige andel av forpliktelsene under Parisavtalen, må bevilgningene til internasjonale klimatiltak trappes opp. Vi ber om at midlene til fornybar energibistand (kap. 162 post 72) økes med 600 mill. kroner utover Solberg-regjeringens forslag, og at bevilgningene til FNs grønne klimafond (GCF), til tilpasningsfondet (under kap. 163 post 70) og til tilpasning (delt over kap. 162 post 71 og kap. 163 post 70) doubles.